

La sequera autònòmica del finançament

El cansament de ser aquí i allà ha deixat seca l'aportació catalana en aquest debat

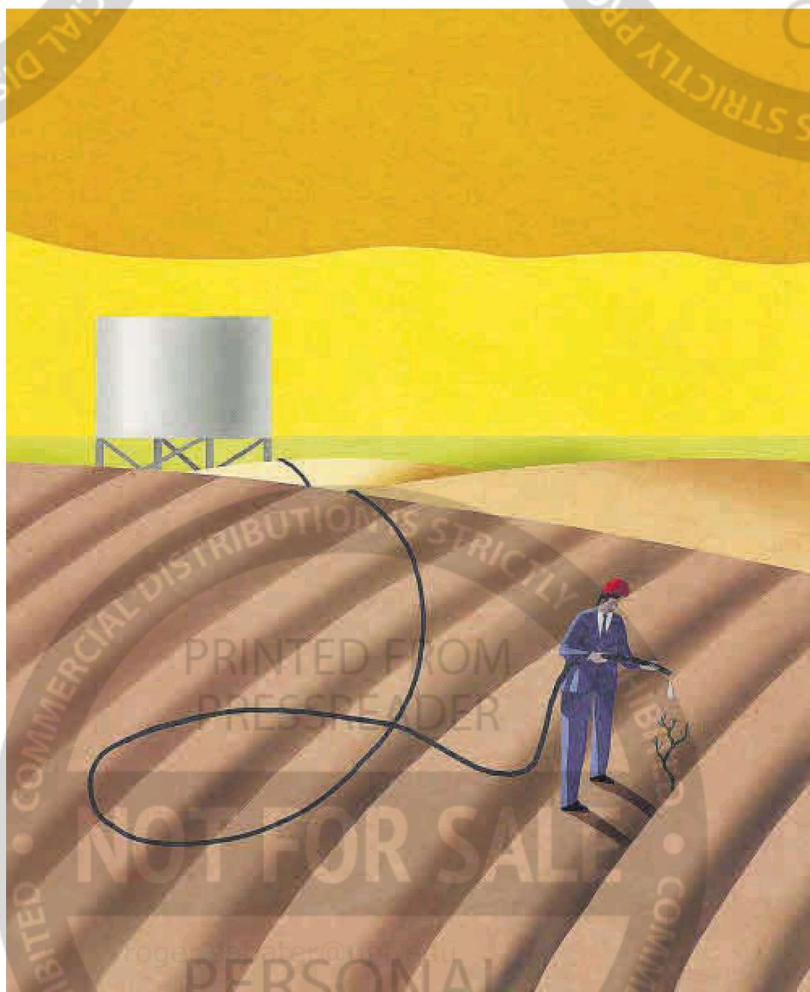
Guillem López Casasnovas

Els que ens dediquem a l'estudi podem observar fàcilment tendències, corrents d'idees més o menys subterranis que flueixen d'una manera o altra cap a la política. Alguns corrents alimenten posicionaments previs que es volen consolidar, embassar, mentre altres corrents en conformen de nous. En l'economia política, els brolladors de les suposades evidències empíriques abunden, i vesteixen finalment cabdals de prejudicis polítics. En el finançament autònom, aquests corrents són especialment fluids. Amb les actualitzacions de dades es renoven en una pluja que, ben ensofocada, mai no té sequera. La font FEDEA, ben estimulada pel seu finançament, n'és un exemple. Es contraposa a la que al seu dia era l'Institut d'Estudis Autònoms – avui de l'Autogovern – i la Universitat de Barcelona sota la direcció de Trias Fargas – a mode de Guadiana –, d'Alexandre Pedrós i d'Antoni Castells després. Constató que de la part catalana ja quasi no en ragen, d'idees, i que de la part central n'emana en abundància, prou finançada. I aquesta pluja fina guanya la partida avui en l'anàlisi per a la reforma del finançament autònom, tan valorades en el passat del nostre català partit socialista. Basta mirar les publicacions i els grups de treball per validar la meua constatació.

La gestió estatal dels aqüífers i la prevalença de les lleres centrals permet als elegits fer i desfer. Així s'imposa ja avui l'equívoc que Espanya és «un país dels més descentralitzats del món» (ho deu ser en despesa, si és el cas, però no en autonomia tributària ni responsabilitat fiscal), des d'una Constitució reconeguda internacionalment com unitària més que no pas «federal» a falta de sobirania compartida, i amb un sistema de finançament basat en un pare patró que estima les necessitats fiscals dels seus dependents i transfereix amb discrecionalitat (sistema reconegut unànimement com un gran *Frankenstein*). Tot això en absència de mecanismes de protecció enfront de vàries deslleialtats institucionals: ni el Senat, ni el Consell de Política Fiscal i Financera, ni l'empara del Tribunal Constitucional.

Terreny erm

Fetes les lamentacions, convé reconèixer que el poder d'uns és també l'abandonament dels altres. El cansament d'estar aquí i allà – i la constatació que tot «anava al mar» – ha deixat l'aportació catalana eixuta. I corren ja sense resposta els tòpics falsos. Per exemple – i aquí podria fer citacions de bona gana –, el supòsit que l'harmonització fiscal és el valor de l'equitat i que la demanda de més responsabilitat fiscal ex-

Leonard Beard

pressa egoisme. S'obvia així el valor de prendre riscos sobre el propi destí en costos i beneficis i que tots podem acabar essent, per la via de la igualació, igual de pobres i ximpls. També el fet d'assumir la premissa que sempre més despesa pública vol dir més redistribució, per *solidaritat* – jaixò sí! – sense importar en qui, què i com es gasta. O entronitzar les transferències d'anivellament autònom per la convergència de rendes i negligir la política regional en un context conegut que les desigualtats internes de les regions són nou vegades més importants que les externes.

Fora d'aquest clúster de visió prevalent, a casa nostra, el terreny de l'estudi del finançament autònom és erm. En part per no haver llaurat ni fertilitzat i abandonat el seu conreu. També per sobreexplotació: s'havia volgut nodrir de fruits, d'idees, tot l'Estat, però aquest les ha deixat podrir. Vivim avui en un context poc fèrtil en què els suposats arguments d'eficiència (*sense diferències s'equipara a sense distorsions*) s'imposen als de *respecte a les minories* (com si no fossin importants per a la cohesió social). Com a resultat, sembla que són els governs, pel seu interès, i no els sentiments de la gent, els que exigeixen respec-

te per la cultura, l'autogovern o el dret a decidir. Des de la mala premsa de la política – de tots els altres governs menys del propi – es desqualifica el principi democràtic: les preferències de la gent són les que fan governs, i no a l'inrevés. I s'ignora que subjugant un govern per un altre se sacrifica, per la majoria de l'altre, la majoria del que se sent diferent. Les enquestes així ho indiquen: la capacitat d'autogovern a la qual aspira la ciutadania, l'enyorança de les diputacions provincials enfront de les capitalitats autònòmiques, o els estudis observacionals de comportament (què es llegeix, quins mitjans s'escolten, quin lleure es valora), a més del sentit del vot en una reiterada successió de majories sobiranistes que continua present. En aquest sentit, el no reconeixement de la diversitat en el finançament autònom és avui, possiblement, el menor dels símptomes del que estic exposant, però l'enquistament en què vivim hauria d'ocupar qui diu que es preocupa per la cohesió social. ■

■ Guillem López Casasnovas és catedràtic d'Economia (UPF) i exconseller del Banc d'Espanya